Gemeente Raalte

Bestuurlijke opdracht overkoepelend beleidsplan duurzaamheid

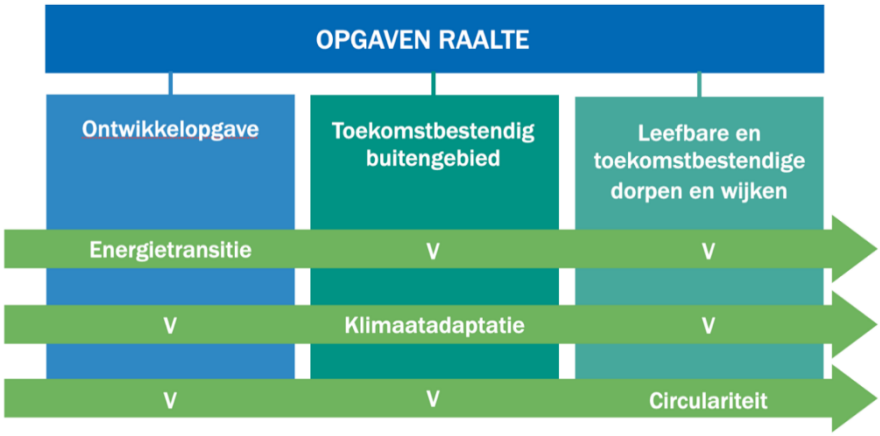
1. Aanleiding

"We gaan voor een duurzame en schone leefomgeving. Een omgeving waarin het fijn wonen is én blijft. Een omgeving die we met trots kunnen doorgeven aan onze kinderen. Duurzaamheid is breder dan het opwekken van energie. We kijken daarom breed, creatief én innovatief naar hoe de duurzaamheidsdoelstellingen kunnen worden bereikt. Denk hierbij ook aan circulariteit, biodiversiteit, de inzet van nieuwe, slimme technieken en klimaatadaptatie." (Coalitieakkoord, 2022)

Duurzaamheid is een breed begrip, de onderwerpen die hieraan raken zijn binnen verschillende clusters/domeinen belegd. In de organisatie gebeurt al veel, maar deze losse lijnen zijn niet allemaal met elkaar verbonden. Daarnaast hebben we onvoldoende gezamenlijk beeld bij het begrip duurzaamheid. Overzicht krijgen en houden over de voortgang op dit thema is daardoor lastig.

Dit overzicht is wel noodzakelijk om de doelen op het gebied van duurzaamheid te behalen. Want die doelen zijn uitdagend. Ze worden gesteld op verschillende niveaus: landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal. Landelijk is er bijvoorbeeld afgesproken dat in 2050 geen netto-uitstoot van broeikasgassen meer is, en dat in 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 55% verminderd is ten opzichte van 1990. Dit soort doelen, gesteld op landelijk en/of provinciaal niveau, vragen een vertaling naar het Raalterse. Op een manier die bij onze gemeente past. Daarnaast zijn er doelen gesteld op het gebied van duurzaamheid in regionale samenwerkingsverbanden zoals bijvoorbeeld het RIVUS (klimaatadaptatie) en de RES (opwek hernieuwbare energie) én hebben we lokale doelen gesteld in bijvoorbeeld onze Raalter Warmtevisie.

Om deze doelen op de korte en lange termijn te behalen is het belangrijk dat we nú (verder) aan de slag gaan met het bij elkaar brengen, stroomlijnen en uitdenken van alle lijnen die door de organisatie lopen op het thema duurzaamheid.

Gemeente Raalte
Zwolsestraat 16, 8101 AC Raalte
Postbus 140, 8100 AC Raalte

T (0572) 347 799
E info@raalte.nl
W www.raalte.nl

Samenhang met de opgaves binnen de gemeente
Verduurzamen/duurzaamheid loopt dwars door de drie grote opgaves van onze organisatie heen (Ontwikkelopgave rondom groei, Toekomstbestendig buitengebied en Leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken). Voor de positie van duurzaamheid binnen deze opgaves is het van belang dat de organisatiedoelen rondom duurzaamheid helder zijn. Op deze manier kan duurzaamheid integraal worden meegenomen in deze opgaves.

Impact op inwoners
Naast impact op de bovenstaande opgaves betekenen de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit, ook iets voor onze inwoners. De sociaal-maatschappelijke impact hiervan kan groot zijn. Denk aan actuele thema's als energie-armoede, maar bijvoorbeeld ook aan de groter wordende kloof tussen arm en rijk. Een gedeelte van de samenleving is in staat om hun huis te verduurzamen en daardoor de kosten binnen de perken te houden, maar andere inwoners hebben hier geen geld voor en houden daardoor hoge energiekosten. Dit is slechts één voorbeeld, maar deze gevolgen lopen als een rode draad door het thema duurzaamheid heen.

Verduurzaming van de eigen organisatie
Ook de gemeentelijke organisatie zelf verandert. Binnen alle onderdelen van de organisatie zal nagedacht moeten worden over verduurzaming. Welk vervoer kiezen medewerkers wanneer ze naar een afspraak gaan? Hoe verduurzamen we onze gemeentelijke panden? Hoe stimuleren we circulariteit binnen de organisatie? Ook deze punten benoemen we in het te ontwikkelen beleidsplan.

Samenvattend
De omvang, breedte en onduidelijke definitie van het thema duurzaamheid, de versnippering binnen de organisatie en de impact op de grote opgaves die we als organisatie geformuleerd hebben, vragen om overzicht, duidelijkheid en een gedeelde koers. De ambtelijke organisatie vraagt het college daarom om met dit stuk opdracht te geven overkoepelend duurzaamheidsbeleid op te stellen. In deze opdrachtformulering staat op hoofdlijnen beschreven waar het nieuw op te stellen beleid aan moet voldoen, wat we ermee willen bereiken en hoe het proces eruitziet.

2. Scope inhoud

De eerste stap die we zetten om overzicht te creëren in het brede thema duurzaamheid, is de onderverdeling in 3 hoofdblokken: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit. Hieronder vallen verschillende sub-thema's. Mobiliteit en warmtetransitie vallen onder het blok Energietransitie, biodiversiteit komt terug onder het blok Klimaatadaptatie en het hergebruik van materialen wordt besproken onder Circulariteit.

Energietransitie
Bij het huidige energiesysteem komt veel koolstof - dat ligt opgeslagen in fossiele energiedragers - vrij in de atmosfeer. Dit leidt tot onwenselijke klimaatverandering. Daarom is de overstap naar een nieuw energiesysteem noodzakelijk. Een overstap naar een systeem waarbij de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum wordt teruggebracht. De verandering van het oude naar het nieuwe energiesysteem noemen we de energietransitie. De transitie heeft een grote impact op de samenleving en de gedeelde omgeving, de overheid heeft daarom een belangrijke rol in deze transitie.

Een aantal onderwerpen valt onder dit blok:

- Het reduceren van warmte en elektriciteitsverbruik door o.a. isolatie.
- Opwek hernieuwbare energie door middel van zon en wind en eventuele andere bronnen zoals biomassa.
- De (warmte)transitie in de gebouwde omgeving van aardgas naar een duurzame bron van warmte.
- Toekomstbestendig maken van het elektriciteitsnet, nodig voor de grotere vraag en instroom van elektriciteit.
- De transitie naar duurzame mobiliteit, waaronder ook de laadinfrastructuur en deelauto-concepten vallen.

Klimaatadaptatie

Hoewel we met de energietransitie hard werken om klimaatverandering te stoppen, is de verandering niet meer helemaal te voorkomen. Raalte moet zich wapenen tegen een extremer klimaat. De leefomgeving vraagt flexibiliteit om bestand te zijn tegen zowel heftige neerslag als lange periodes van droogte. Ook de toenemende hitte speelt een rol, met name waar veel bebouwing is. Dit soort extremen (droogte, wateroverlast en hitte) vragen om aanpassingen van ons gedrag, gebouwen en buitenruimte. Aanpassingen en waar nodig de acceptatie van risico's en/of overlast noemen we 'klimaatadaptatie'.

Een belangrijke oplossingsrichting om Raalte klimaatbestendig in te richten, is dat er voldoende groen aanwezig is. Groen kan schaduw en koele plekken creëren en zorgt voor infiltratie van regenwater. Door het gebruik van gevarieerde inheemse soorten, draagt vergroenen daarnaast bij aan de biodiversiteit. Ook komt dezelfde biodiversiteit verder onder druk te staan door klimaatverandering. Vanwege de verwevenheid van deze twee thema's, zal ook biodiversiteit meegenomen worden binnen dit beleidsplan.

Circulariteit

Bij de producten die we maken, de huizen die we bouwen en de wegen die we aanleggen, gebruiken we grondstoffen. Deze grondstoffen zijn niet onuitputtelijk en het delven ervan heeft vaak een negatieve impact op natuur en klimaat. Om in de toekomst te kunnen blijven produceren en bouwen, moeten we veel meer producten en materialen hergebruiken. Daarmee minimaliseren we de impact op onze planeet. In de stappen die gezet moeten worden richting een circulaire economie, speelt de gemeente een belangrijk rol. Dit onderwerp zal daarom terugkomen in het beleidsplan.

Verdere afbakening

Om onze tijd, capaciteit en middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten zal de eerste fase om tot beleid te komen bestaan uit het verder afbakenen van de blokken.
Dit doen we door in kaart te brengen welke kaders er in bestaande stukken staan en wat we vanuit landelijke, provinciale, regionale of lokale afspraken minimaal moeten realiseren. Dit zetten we af tegen de huidige capaciteit en middelen om in beeld te brengen waar ruimte of juist schaarste is.

Als tweede stap worden die inzichten voorgelegd aan de raad en het college om te bepalen of er nog inhoudelijke ambities moeten/kunnen worden toegevoegd en wat daar dan voor nodig is. Afhankelijk van de

uitkomsten van deze stap wordt ook besproken welke mate van participatie van inwoners en partners gewenst is bij de uitwerking van de geformuleerde ambities (zie ook het kopje Bredere participatie).

3. Gewenste resultaat

Met de uitvoering van deze opdracht zorgen we voor duidelijkheid over het thema duurzaamheid in Raalte. De grote inhoudelijke lijnen worden geschetst en een vertaling naar doelen t/m 2030 zorgt voor een duidelijke koers. Het schept daarmee de kaders om uitvoering van het beleid vorm te geven.

Gewenste resultaten:

- Beter zicht op bestaande beleidskaders en wettelijke verplichtingen rondom het thema duurzaamheid.
- Een definitie/beschrijving van het begrip duurzaamheid in Raalte.
- Een vertaling van de stip aan de horizon naar doelen en processtappen op het gebied van duurzaamheid voor de periode 2024-2030.
- Duidelijke keuzes waar Raalte in 2024-2030 wel en niet op inzet op het thema duurzaamheid (scope).

Deze resultaten komen in een beleidsstuk voor de raad. Dit beleidsdocument bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

a) Begripsbepaling/definitie duurzaamheid in Raalte, en duidelijk antwoord op de 'waarom'-vraag.
b) Vertaling van de stip op de horizon naar doelen voor 2024-2030.
c) Afbakening op de 3 inhoudelijke blokken: duidelijke keuze wat we wel en niet gaan doen. Uitgangspunten zijn de bestaande beleidskaders en minimale wettelijke eisen, indien gewenst en haalbaar aangevuld met lokale ambities.
d) Eerste vertaling van de inhoudelijke blokken naar actielijnen.

Dit beleidsstuk is in het tweede kwartaal 2024 klaar voor besluitvorming door college en raad. Deze planning verschuift als gekozen wordt voor extra ambities en/of een (breder) participatietraject.
Het is nadrukkelijk een integraal beleidskader en geen uitvoeringsplan. Het geeft handvatten om vanuit dit kader meer specifiek beleid, maar ook projecten en acties te ontwikkelen. Daarmee draagt het bij aan het verankeren van duurzaamheid in het DNA van de gemeente Raalte.

4. Praktisch

Deze opdracht duurt t/m het tweede kwartaal 2024. Het kernteam (zie hieronder) is opdrachtnemer van deze opdracht. Wanneer noodzakelijk of van toegevoegde waarde wordt het kernteam bijgestaan door kennisdragers in de tweede ring. De ambtelijk opdrachtgevers sturen het kernteam aan en beslissen bij verschillen in inzicht binnen het kernteam.
Naast inzet van het kernteam en incidenteel van collega's in de tweede ring, wordt een externe procesbegeleider ingezet om efficiënt en gericht aan de opdracht te werken.

Bestuurlijke opdrachtgevers:	College
Coördinerend wethouder:	Ben Nijboer
Ambtelijke opdrachtgevers:	Arie Nijman
	Silvan Hijlkema
Kernteam:	Lieke Helsper
	Maud Weenink
	Justin Brunsting
	Ingrid Wentink (inhuur)
Tweede ring:	Leander Ernst (klimaatadaptatie)
	Meike Schrijver(sociaal domein)
	Henry van Rossum (financiën)
	Hennie Rodijk (ruimte, circulariteit)
	Marleen Hoonhorst (mobiliteit)
	Anne Denissen (inkoopbeleid)
	Herman Severein (eigen vastgoed)
	Laura Hutten (DOWR duurzaamheid in facilitair)
	Jo Anne Bodewes (wonen)
	Herald Immink (groei)
Procesbegeleider:	Maaike Ganzeboom (inhuur)

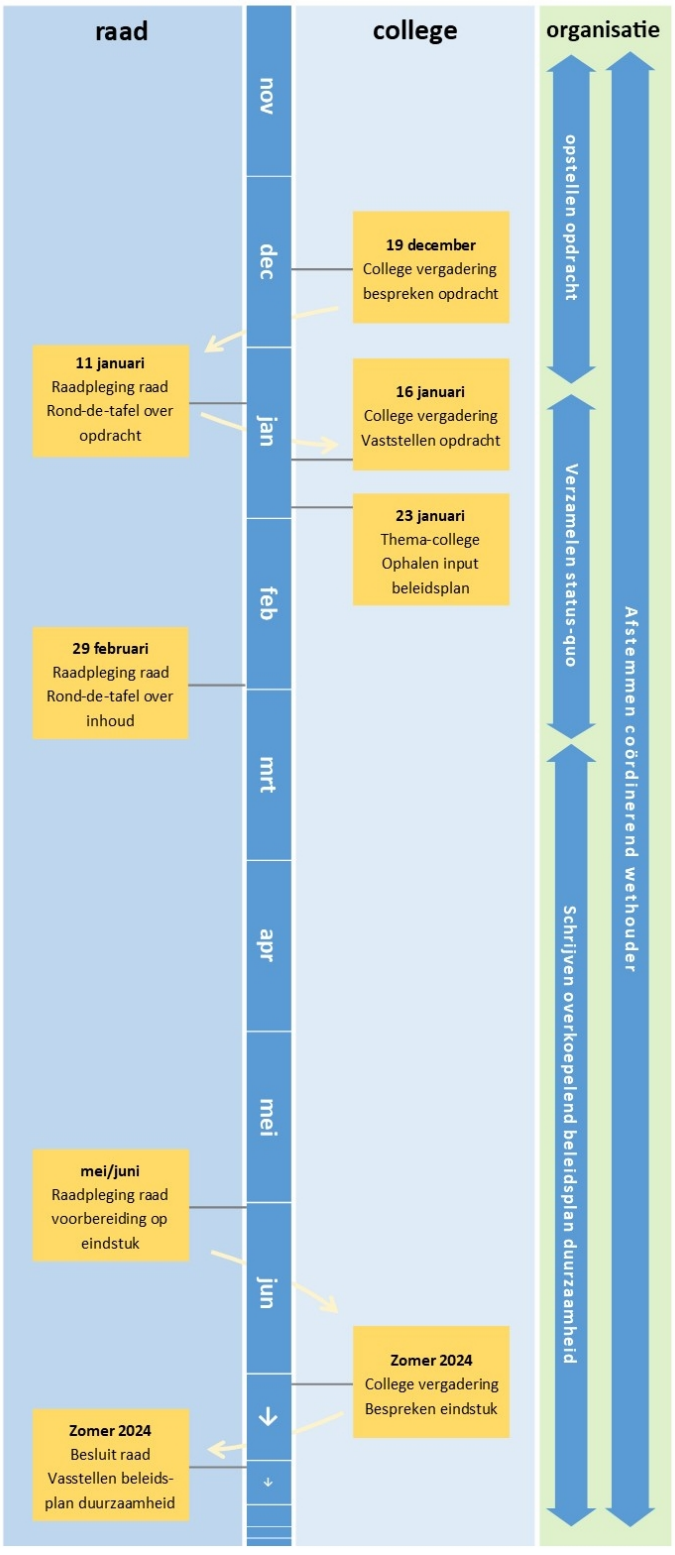
Bredere participatie
Het beleidsplan duurzaamheid gaat in eerst instantie over het vertalen van wettelijke taken en bestaande beleidskaders en afspraken naar midden/korte termijn doelen. Met de inhuur van een expert circulariteit verwachten wij dat voor het opstellen hiervan voldoende kennis binnen de gemeente aanwezig is.
In de beschrijving bij de afbakening gaven we al aan dat de eerste afbakening wordt voorgelegd aan de raad en de bestuurlijk opdrachtgevers. Afhankelijk van de uitkomsten, is dit ook het moment om te bepalen of een bredere participatie door het betrekken van partners en/of inwoners wenselijk is. Bij de keuze voor bredere participatie kan de planning naar achteren schuiven. De invulling van de vraag hóe we dit gaan bereiken (de uitvoering van het beleidsplan) valt niet binnen dit beleidsplan, maar hierbij zullen sowieso inwoners en partners betrokken worden.

5. Planning en mijlpalen

In onderstaande planning worden de mijlpalen binnen dit proces weergegeven. Deze opdracht wordt na bespreking met het college voorgelegd aan de raad tijdens een rond-de-tafel. Dit is het moment om wensen en bedenkingen met betrekking tot het voorgestelde proces en scope mee te geven. De input vanuit de raad wordt vervolgens verwerkt in de opdracht alvorens het wordt vastgesteld door het college.
Wanneer wettelijke regels, landelijke doelen, provinciale doelen, lokale afspraken en beleid tezamen met capaciteit en middelen zijn verzameld wordt dit voorgelegd aan het college en aan de raad. Het zal dan gaan over de scope van het beleid en de prioritering. Ook wordt dan snel duidelijk of er ruimte is voor extra ambitie of dat er een wens is daar ruimte voor te maken. Als dit zo is wordt er besproken wat er nodig is om aan deze vraag invulling te geven, bijvoorbeeld door aanvullende besluitvormingsprocessen en/of participatiestappen met partners of inwoners.

Gemeente Raalte

Proces overkoepelend beleidsplan duurzaamheid, hoofdlijn

Gemeente Raalte
Zwolsestraat 16, 8101 AC Raalte
Postbus 140, 8100 AC Raalte

T (0572) 347 799
E info@raalte.nl
W www.raalte.nl